

EUHARISTIJA IZVOR I VRHUNAC MOLITVE

Fra Ferdo VLAŠIĆ

Već na početku ovoga priopćenja mogli bismo staviti znak jednakosti između euharistije i molitve: euharistija = molitva. I obrnuto: najdublja i najpotpunija molitva = euharistija. Naime, iskrena molitva izraz je ljubavi i predanja, a euharistija je, nedvojbeno, vrhunac ljubavi i predanja. Najprije Spasiteljeve ljubavi i predanja prema svojim prijateljima. „Nitko nema veće ljubavi od ove da život svoj položi za prijatelje svoje” (Iv 15,13). Te svoje riječi Isus je na osobit način pretvorio u djelo u euharistijskoj žrtvi, darujući samoga sebe svojim prijateljima. To darivanje traži posvemašnje uzdarje i ono se ostvaruje u predanom slavljenju euharistije. Ako je naše slavljenje euharistije doista predano i prožeto evanđeoskom ljubavlju, tada mi u euharistiji postižemo duboko jedinstvo s Kristom i potpunu sličnost s njim kao ljubljenom osobom. Onda možemo sa svetim Pavlom kazati: „Ne živim više ja, nego u meni živi Krist.” Čuli smo mnogo puta kako je molitva „uzdignuće pameti i srca k Bogu”. No, da uopće uzmognemo ostvariti to uzdignuće, mora se prije toga ostvariti „silazenje Sina Božjega” k nama. Nikad se čovjek ne bi mogao uzdignuti k Bogu da Bog nije sišao k njemu. U Isusu Kristu on je postao Emanuel- Bog s nama. A u euharistiji Isus Krist je ostao trajno s nama, među nama i u nama te nam tako omogućio da trajno uzdignemo pamet i srce k Bogu. Tako je euharistija postala i ostala ne samo najuzvišenija nego i najtrajnija molitva, u kojoj se neprekidno izriče hvala Bogu za njegov neizmjerni dar i neizmjernu ljubav. Sveti Franjo Asiški upravo se po euharistiji popeo do vrhunca molitvenog duha, pa je u tom duhu i mogao izreći onaj zanosni hvalospjev Gospodinu „za brata Sunca, za majku Zemlju, za sestricu Smrt”.

Uđemo li pak dublje u srž i narav euharistije, istom ćemo tada spoznati koliko se božansko bogatstvo u toj najbogatijoj molitvi krije i kako se snažni molitveni mlazovi razlijevaju s toga najznačajnijeg molitvenog izvora.

U euharistiji se prije svega ostvaruje susret s našim Gospodinom, ali istodobno i susret s braćom ljudima. Stoga je nužno da prije euharistijskog slavlja isпросimo mir s Bogom i s ljudima u iskrenom kajanju i iskrenom praštanju. U euharistiji je također neobično važno imati na umu činjenicu da je tu Krist nazočan među nama, pa on ne smije ostati s naše strane nezapažen. Nezapažena nazočnost bila bi isto što i nenazočnost. A Krista ćemo zapaziti ako sebi stalno posvješćujemo

činjenicu da on u euharistijskom slavlju nama govori i da sluša naše riječi, da se on neprestance sjeća nas pa da se zato i mi neprestance sjećamo njega. Tako se ostvaruje punina ljubavi između nas i Krista, a to je onda i punina molitve. Toj punini ljubavi i molitve približavaju se svi oni koji Boga traže iskrenim srcem, pa makar i nisu kršćani. Takav je, primjerice, veliki indijski pjesnik Rabindranath Tagore (1861-1941) koji se u jednoj divnoj molitvi obraća Bogu ovako: „O, Gospodaru života, hoću li smjeti zauvijek stajati pred Tobom – licem u lice? Hoću li moći stajati pred Tobom sklopljenih ruku? Hoću li smjeti stajati uz Te sa srcem poniznim u moći i šutnji? Hoću li smjeti licem u lice nalaziti se pred Tobom u ovome Tvome uzburkanom svijetu, između rada i borbe, u mnogim tjeskobama? A kad svršim svoj posao na ovom svijetu, o Kralju kraljeva, hoću li stajati pred Tobom sam i nijem?”

To što pjesnik povjerljivo ali i bojažljivo pita, mi bez bojazni i bez dvoumice nalazimo u euharistijskom molitvenom i stvarnom susretu s Kristom.

Slaveći euharistiju „njemu na spomen”, mi ga istodobno doživljavamo živa i nazočna među nama. Sva Kristova spasiteljska djela u euharistiji se ponovno ostvaruju i ponovno postaju među nama živa i djelotvorna. Kada pak to veliko božansko događanje dubokom vjerom „opazimo”, mi Krista neodoljivo promatramo s divljenjem, klanjanjem i zahvaljivanjem. A to je onda najizvornija i najosobnija molitva, iz koje izviru i uosobljuju se sve druge molitve. Tada je u njima kao u molitvama sv. Pavla u središtu pozornosti zahvaljivanje Bogu na njegovoj neizmjerljivoj ljubavi kojom nas od iskona obasiplje, a tek potom dolaze naše prošnje za naše svagdanje potrebe. To bi ukratko bio opći osvrt na molitvu kojoj je srž i srce euharistija. A sada bismo se osvrnuli na neke temeljnije molitve koje prethode i prate euharistijsko slavlje.

Proslavu euharistije počinjemo znakom križa: „U ime Oca i Sina i Duha Svetoga.” Taj molitveni znamen podsjeća nas na križ koji je od Kristova umiranja na križu do otajstvenog umiranja u euharistijskoj žrtvi stalno nazočan među nama. Spominjanje triju osoba Presvetoga Trojstva snažno je povezano s početkom našega kršćanskog življenja, jer smo u ime Presvetoga Trojstva kršteni. A samo po snazi krsta možemo se u euharistiji susresti sa svojim Gospodinom. Nije na odmet pripomenuti da je iskonska Crkva nakon službe riječi udaljavala nekrštenike od euharistijske žrtve.

Misni hvalospjev Slava uzvišena je zahvalna pjesma. Iako je nastala u doba poganskog suprotstavljanja kršćanstvu, ona je i danas aktualna i spada u jezgru zahvalne molitve. Jer Krist, koga tom molitvom slavimo i hvalimo, stoji iznad svih drugih vrednota.

Misni pozdrav „Gospodin s vama” poziv je na pozornost i sabranost prije molitve koja slijedi. Taj se pozdrav nekoć upotrebljavao u onom smislu u kojem se danas upotrebljava kršćanski pozdrav „Hvaljen Isus”.

Nakon zaziva „Pomolimo se” pravila se stanka (stanka je predviđena i po novoj liturgijskoj uredbi), a potom je biskup ili svećenik molio ostale propisane molitve. Nekoć je tih molitava bilo do sedam. Evo jedne od tih pradavnih molitava koja je

po svom sadržaju i danas suvremena: „Gospodine, ulij u naša srca duboku ljubav prema sebi – da Te u svemu i nadasve ljubimo te da tako uzmožemo postignuti Tvoje obećanje koje nadvisuje sve naše želje...” Sve, dakle, zavisi od naše duboke ljubavi spram Bogu. Božja Riječ izrečena u Poslanici i Evanđelju poruka je samog Boga koju treba ne samo uhom slušati već i djelom oživotvoriti. Od oživotvorenja Božje Riječi bitno zavisi naše molitveno i životno drugovanje s Bogom. U euharistiji i u životnoj svakodnevi.

Propovijed, koja obično slijedi nakon slušanja Božje Riječi, netko je nazvao „najnepobožnijim” dijelom euharistijskog slavlja i „stranim tijelom” u tkivu divnih euharistijskih molitava. Ponekad su te tvrdnje možda i točne. Ali samo onda kad se propovjednik ponaša „nepobožno” i kad se on sam postavlja kao „strano tijelo” u euharistijskom slavlju.

Uopće, euharistijski molitveni tijek tako je znakovit i poticajan da bi nas sve skupa morao pokrenuti i do kraja zaokupiti. Ako se to ipak ne dogodi, onda smo mi u euharistijskom slavlju samo tijelom nazočni!

Svećenikov poziv „Molite braćo i sestre” najstariji je poziv na neposrednu pripremu za euharistijsku žrtvu. U početku taj poziv nije predviđao vjernički odgovor već samo tihu osobnu molitvu.

Predslavlje je opet jedna uzvišena zahvalna molitva. Pred sam početak euharistijskog žrtvovanja u predslavlju s posebnom raspjevanošću slavimo Gospodina koji će uskoro doći k nama i posve nam se darovati. U šestom stoljeću bilo je preko 250 raznovrsnih predslavlja, a današnja su predslavlja, čini se, još uvijek u nastajanju.

Riječi pretvorbe u euharistijskoj žrtvi jamačno ne znače samo opisivanje povišnog događaja, već su one u isti mah neprekidno posadašnjene i ponazočene prve euharistijske žrtve na zadnjoj večeri, a k tome su te riječi i neprekidna molitva. Kad svećenik izgovara riječi „Ovo je tijelo moje, ovo je kalež krvi moje”, on u stvari posuđuje svoj glas Kristu i postaje sredstvo prvoga i jedinoga velikog svećenika-Krista. A Krist po tim riječima postaje istodobno naša žrtva i naša hrana. Postaje jedno s nama i mi jedno s njim.

Stoga je razumljivo da od najstarijih vremena do naših dana u pripravi za blagovanje euharistijske gozbe zajedno s Kristom molimo velebnu molitvu koju nas je on sam naučio moliti. To je molitva Očenaš u kojoj su tri glavne prošnje sukladne s temeljnom euharistijskom molitvom (bivšim kanonom): Sveti se ime Tvoje, dođi kraljevstvo Tvoje, budi volja Tvoja! Početak drugoga dijela Očenaša „Kruh naš svagdanji” prva je Crkva u prvom redu shvaćala kao euharistijski kruh koji blagujemo u svetoj pričesti. Razumljivo je to kad se zna da su se u prva kršćanska vremena svi sudionici euharistijskog slavlja obvezatno i pričješćivali, a pričest se istom onda prorijedila kad je splasnulo kršćanski žar i zanos. A mora se priznati da bez pričesti nema posvemašnjeg dioništva u euharistijskoj žrtvi i molitvi.

I da zaključimo. Euharistija je najuzvišenija, najpotpunija i najprikladnija molitva. Ona je nepresušno vrelo svih ostalih molitava i svih duhovnih nadahnuća. A drukčije i ne može biti kad se u euharistiji ostvaruje izravni susret i izravno sje-

dinjenje sa živim i živo nazočnim Isusom Kristom. Stoga je razumljivo što mnogi svećenici i obični vjernici uvjerljivo svjedoče kako su za vrijeme teškog tamničarstva i progonstva dobivali čudesnu duhovnu snagu i svježinu kad bi se (nerijetko kradomice) okrijepili euharistijskom gozbom. Doista, onaj tko s euharistijom istinski druguje i živi može u svakoj prilici i neprilici pouzdano kazati sa svetim Pavlom: "Sve mogu u onome koji me krijepi."